

לשכת רב הקמפוס

הפקולטה למדעי היהדות

דף שבועי

פרשת בהעלותך, תשס"ה
מספר 605

מאת המרכז ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

תגובה למאמרו של ד"ר איתמר ורהפטיג "והשבתי חיה רעה" (מס' 602)

יישר כוחו של הכותב הנכבד על דיונו בנושא דלעיל ועל הדעות שהובאו. לעניות דעתנו ראוי להוסיף למאמרו של ורהפטיג את דבריו של רד"ק בפירושו לישעיהו יא:ו (ד"ה "וגר זאב") שיש בהם מעין סיכום לדעות השונות שהובאו במאמר. אלה הן אפוא שלוש הדעות שמביא רד"ק:

א. וגר זאב – יש מפרשים כי בימות המשיח יתחלפו טבעי החיות והבהמות וישוב למה שהיה בתחילת הבריאה ובתיבת נח, כי בתחילת הבריאה אלו היה אוכל האריה הנה נשחתה הבריאה. ומה אכל האריה או זולתו מן הטורפים אוכלי בשר? כי אם אכל בשר משאר החיות והבהמות הנה היה חסר העולם אותה בריה, כי כולם נולדו זכר ונקבה לא יותר ולא המתינו מלאכול עד שפרו ורבו הנטרפים, אלא בודאי אכלו עשב השדה עד שפרו ורבו הנטרפים, והיה טבעם מאותו היום ואילך לאכול בשר, וכן בתיבת נח, אלו אכלו הטורפים הנטרפים הנה חסרה אותה הנטרפת מן העולם, כי שנים שנים נכנסו ולא יותר, אלא אם כן נאמר כי שבעה שבעה שהכניס מן הטהורה היו לצורך הטורפים. הדברים תואמים את דעתו של ר' שמעון וכך מסביר גם רמב"ן, אך אין רד"ק מבסס דעה זו ואף אינו אומר אם דעה זו נראית לו.

ב. ויש מפרשים כי כל זה משל, כי הזאב והנמר והדוב והאריה הם משל לרשעים העושקים והגוזלים, שהם לחלשים כמו החיות הטורפים לנטרפים, והכבש והפרה והעגל והגדי הם משל לענוי ארץ, ואמר כי בימות המשיח יהיה שלום בארץ ולא ירעו איש את חברו, ולא יתכן זה הפי' לפי שאמר 'לא ירעו ולא ולא ישחיתו בכל הר קדשי', ובימות המשיח 'בכל העולם יהיה שלום' כמו שכתוב 'וכתתו חרבותם לאתים וחנינותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה', ואמר 'ונכרתה קשת מלחמה', ואמר במשיח 'ודבר שלום לגוים'.

דעה זו היא כדעתו של הרמב"ם, הסובר כר' יהודה, אך הוא חולק עליו מן הפסוקים דנן, ולא מן הפסוק שמקשה ממנו הראב"ד.

ג. והנכון, כי טבע החיות לא מתחלף ויטרפו ויאכלו בשר כמו שהם עושים עתה, אלא הבטיח את ישראל שהחיות הרעות לא יזקו בכל ארץ ישראל זהו שנאמר לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, והטעם כי מלאה הארץ דעה את ה'. כיון שהם טובים ושמרו דרך ה' לא תשלוט בהם חיה רעה ולא בבהמתם ובכל אשר להם, כמו שהבטיח על ידי משה רבינו עליו השלום, 'והשבתי חיה רעה מן הארץ', ואפי' אם יעברו בארץ לא יזיקו.

פירוש זה הוא כדעתו של ר' שמעון, אך רד"ק מתבסס על לשון הכתובים הנדונים בישיעיהו ובויקרא, שבמרכוז ארץ ישראל.

זבולון בוארון
נתניה